

๗๐. กรรมบถ ๑๐ ตอนที่ ๔

สุภีร์ ทุมทอง

๑๑ มีนาคม ๒๕๕๗

กรรมบท ๑๐

๑. อุกุศลกรรมบท ๑๐
๒. กุศลกรรมบท ๑๐
๓. สิ่งที่ควรทราบเพิ่มเติม

๓.๑ คนตาทิพย์เห็นสัตว์ไปทุกทิศทุกทิศตามกรรม

โส ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเธน อตฺถิกกนฺตมานุสเกน
สตุเต ปสฺสตี จวมาเน อุปฺปชฺชมาเน หีเน ปณฺีเต

สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุกเต ทุคฺคเต;

ยถากมฺมุปเค สตุเต ปชานาตี

(ที.สี. ๙/๒๔๖ สามัญญผลสูตร)

๓.๑ คนตาที่พยเห็นลั้วไปทุกตีสुकติตามกรรม

‘อิมะ วต โภณโต สตุตา กายทุจจริเตน สมนุनाคตา,
วจิทุจจริเตน สมนุनाคตา, มโนทุจจริเตน สมนุनाคตา;
อริยานุ อูปวาทกา มิจจนาทิฏฐिका มิจจนาทิฏฐิกम्मสมათานา;
เต กายสुส เกทา ปรมมรणा
อพายั **ทุกคตี** วินิปาตี นิรยั อูปปนุना.

(ที.สี. ๙/๒๔๖ สามัญญผลสูตร)

๓.๑ คนตาที่พยเห็นสัตว์ไปทุกตีสุคติตามกรรม

อิเม วา ปน โภจนโต สตฺตา กายสุจฺริเตน สมนฺนาคตา,
วจฺสีสุจฺริเตน สมนฺนาคตา, มโนสุจฺริเตน สมนฺนาคตา;
อริยานํ อนฺอุปวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกา สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา;
เต กายสุสฺส เกทา ปรมฺมรณฺนา **สุคติ** สคฺคํ โลกํ อุปปนฺนา'ติ.

(ที.สี. ๙/๒๔๖ สามัญญผลสูตร)

๓.๒ ธรรมใหญ่สุดในหมู่เทวดาและมนุษย์

ขตติโยปิ โข วาเสฏฺฐ กาเยน ทุจฺจริตํ จริตฺวา วาจาเย ทุจฺจริตํ จริตฺวา
มนสา ทุจฺจริตํ จริตฺวา มิจฺฉาทิฏฺฐิโก มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทาโน,
มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานเหตุ กายสฺส เกทา ปรมมรณา
อปาเยํ ทุคฺคตี วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชตี.

พฺราหมโณปิ โข วาเสฏฺฐ ... เวสฺโสปิ โข วาเสฏฺฐ ...

สุทฺโทปิ โข วาเสฏฺฐ ... สมโณปิ โข วาเสฏฺฐ ...

(ที.ปา. ๑๑/๑๓๖ อัคคัณฺณสูตร)

๓.๒ ธรรมใหญ่สุดในหมู่เทวดาและมนุษย์

ขัตติโยปิ โข วาเสฏฺฐ กายน สุจริตฺ จริตฺวา วาจา ย สุจริตฺ จริตฺวา
มนสา สุจริตฺ จริตฺวา สมมาทิฏฺฐิโก สมมาทิฏฺฐิกมมสมาทาโน,
สมมาทิฏฺฐิกมมสมาทานเหตุ กายสุส เกทา ปรมมรณา
สุคตฺ สคคํ โลกํ อุปปชชติ.

พฺราหมโณปิ โข วาเสฏฺฐ ... เวสฺโสปิ โข วาเสฏฺฐ ...

สุทฺโทปิ โข วาเสฏฺฐ ... สมโณปิ โข วาเสฏฺฐ ...

(ที.ปา. ๑๑/๑๓๖ อักคัณฺณสุตฺร)

๓.๒ ธรรมใหญ่สุดในหมู่เทวดาและมนุษย์

ขัตติโยปี โข วาเสฏฺฐ กายน ทวยการี วาจา ย ทวยการี
มนสา ทวยการี วิมิสฺสทิฏฺฐิโก วิมิสฺสทิฏฺฐิกมฺมสมาทาโน,
วิมิสฺสทิฏฺฐิกมฺมสมาทานเหตุ กายสฺส เกทา ปรมมรณา
สุขทุกขปฺปฏิสํเวที โหติ.

พฺรหฺมโณปี โข วาเสฏฺฐ ... เวสฺโสปี โข วาเสฏฺฐ ...

สุทฺโทปี โข วาเสฏฺฐ กายน ... สมโณปี โข วาเสฏฺฐ ...

(ที.ปา. ๑๑/๑๓๗ อัครคัมภีร์)

๓.๒ ธรรมใหญ่สุดในหมู่เทวดาและมนุษย์

ขัตติโยปี โข วาเสฏฐ กายน สัมวัต วาจา ย สัมวัต
มนสา สัมวัต สัตตนํ โพรธิปกุชียานํ ธรรมานํ
ภาวนมนวาย ทิฏฺฐเจว ธรรมเม ปรีนิพพายตี.

พราหมโณปี โข วาเสฏฐ ... เวสฺโสปี โข วาเสฏฐ ...
สุทฺโทปี โข วาเสฏฐ ... สมโณปี โข วาเสฏฐ ...

(ที.ปา. ๑๑/๑๓๘ อัครคัมภีร์)

๓.๒ ธรรมใหญ่สุดในหมู่เทวดาและมนุษย์

อิเมสํ หิ วาสฺสจฺจ จตฺตุนํ วนฺณานํ โย โหติ ภิกขุ อรหํ
ชฺเฌนสวํ วุสิตฺวา กตฺตกรณํ โย โอหิตภาโร อนุปฺปตฺตสทตฺตโถ
ปริกฺขิณภวสํ โย ชโน สมมทญฺญา วิมุตฺโต,
โส เนสํ อคฺคมกฺขายตี ฌมฺเมเนว, โน อฌมฺเมน.

ฌมฺโม หิ วาสฺสจฺจ สฺสจฺจ จเนตฺตสมิ

ทิจฺจเจ เจว ฌมฺเม อภิสสมฺปรายญฺจ.

(ที.ปา. ๑๑/๑๓๙ อัคคัณฺณสุตฺต)

๓.๒ ธรรมใหญ่สุดในหมู่เทวดาและมนุษย์

ขัตติโย เสฏโฐ ชเนตสุมิ

เย โคตตปฏิสارينโน

วิชชาจรณสมปนโน

โส เสฏโฐ เทวมานุเส.

(ที.ปา. ๑๑/๑๔๐ อัคคัณฺณสูตร)

๓.๓ ความฉลาดในสิ่งที่เป็นไปได้และไม่ได้

อัญจนเมตต์ อนวกาโส, ยัม กายทุจฺจริตสฺส อิญฺโญ กนฺโต มนาโป
วิปาโก นิพฺพตฺเตยฺย, เนตฺตํ จานํ วิชฺชตีติ ปชานาติ.

จानญฺจ โข เอตํ วิชฺชตี, ยัม กายทุจฺจริตสฺส อนิญฺโญ อกนฺโต
อมนาโป วิปาโก นิพฺพตฺเตยฺย, จานเมตฺตํ วิชฺชตีติ ปชานาติ.

อัญจนเมตต์ อนวกาโส, ยัม วจีทุจฺจริตสฺส ... ยัม มโนทุจฺจริตสฺส ...
จานญฺจ โข เอตํ วิชฺชตี, ยัม วจีทุจฺจริตสฺส ... ยัม มโนทุจฺจริตสฺส ...

(ม.อ. ๑๔/๑๓๑ พหุชาตูกสูตร)

๓.๓ ความฉลาดในสิ่งที่เป็นไปได้และไม่ได้

อฏฺฐจฺานเมตฺ อนวกาโส, ยํ กายสุจฺริตฺสฺส อณีญฺโจ อกนฺโต
อมนาโป วิปาโก นีพฺพตฺเตยฺย, เนตฺ จานํ วิชฺชตีติ ปชานาติ.

จฺานญจ โข เอตํ วิชฺชตี, ยํ กายสุจฺริตฺสฺส อณีญฺโจ กนฺโต มนาโป
วิปาโก นีพฺพตฺเตยฺย, จฺานเมตฺ วิชฺชตีติ ปชานาติ.

อฏฺฐจฺานเมตฺ อนวกาโส, ยํ วจีสุจฺริตฺสฺส ... ยํ มโนสุจฺริตฺสฺส ...
จฺานญจ โข เอตํ วิชฺชตี, ยํ วจีสุจฺริตฺสฺส ... ยํ มโนสุจฺริตฺสฺส...

(ม.อ. ๑๔/๑๓๑ พหุชาตูกสูตร)

๓.๓ ความฉลาดในสิ่งที่เป็นไปได้และไม่ได้

อฏฺฐจฺานเมตฺ อนวกาโส, ยํ กายทฺุจฺจริตสมฺงฺคิ ตํนิทานา ตปฺปจฺจยา
กายสฺส เภทา ปรมฺมรณฺา สฺคตฺติ สคฺคํ โลกํ อฺุปฺปชฺเชยฺย,
เนตฺ จานํ วิชฺชตฺติติ ปชานาติ.

จฺานญจ โข เอตํ วิชฺชติ, ยํ กายทฺุจฺจริตสมฺงฺคิ ตํนิทานา ตปฺปจฺจยา
กายสฺส เภทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺุคฺคตฺติ วินิปาตํ นิรยํ อฺุปฺปชฺเชยฺย,
จฺานเมตฺ วิชฺชตฺติติ ปชานาติ.

... ยํ วจฺิทฺุจฺจริตสมฺงฺคิ ... ยํ มฺโนทฺุจฺจริตสมฺงฺคิ...

(ม.อ. ๑๔/๑๓๑ พหุชาตฺุคฺคสฺุตฺร)

๓.๓ ความฉลาดในสิ่งที่เป็นไปได้และไม่ได้

อภูจानเมตํ อนวกาโส, ยํ กายสุจริตสมงคิํ ตํนิทานา ตปฺปจฺจยา
กายสฺส เกทา ปรมมรณา อปายํ ทุคฺคตี วินิปาตํ นิรยํ อุปฺปชฺเชยฺย,
เนตํ จานํ วิชฺชตีติ ปชานาติ.

จानญจ โข เอตํ วิชฺชติ, ยํ กายสุจริตสมงคิํ ตํนิทานา ตปฺปจฺจยา
กายสฺส เกทา ปรมมรณา สุกฺตี สคฺคํ โลกํ อุปฺปชฺเชยฺย,
จानเมตํ วิชฺชตีติ ปชานาติ.

... ยํ วจีสุจริตสมงคิํ ... ยํ มโนสุจริตสมงคิํ ...

(ม.อ. ๑๔/๑๓๑ พหุธาตูกสูตร)

๓.๔ โทษของทุจจริตและอาานิสงส์ของสุจจริต

ปณฺจิเม ภิกฺขเว **อาทินฺวา** ทุจฺจริเต. กตฺเม ปณฺจ?
อตฺตปิ อตฺตานิ อฺปวทฺติ, อฺนุวิจฺจ วิณฺญฺ ครหฺนฺติ,
ปาปโก กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจติ, สมนฺมุโฬฺห กาลํ กโรติ,
กายสฺส เภทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺคฺคตี วินิปาตํ
นिरยํ อฺปปชฺชติ.

(อ.ปณฺจก. ๒๒/๒๔๑ ปฐมฺทุจฺจริตฺตฺสฺตร)

๓.๔ โทษของทุจจริตและอานิสงส์ของสุจจริต

ปณฺจิเม ภิกฺขเว **อานิสฺสา** สุจฺริเต. กตฺเม ปณฺจ?

อตฺตปิ อตฺตานํ น อุปวทตี, อนฺุวิจฺจ วิญญู ปสฺสนฺตี,

กลยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภูคฺคจฺฉตี,

อสมฺมุโฬฺห กาลํ กโรตี,

กายสฺส เภทา ปรมฺมรณฺา สุกฺตี สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชตี.

(อ.ปณฺจก. ๒๒/๒๔๑ ปฐฺมทฺุจจฺริตฺตฺสูตฺร)

๓.๔ โทษของทุจจริตและอาานิสงส์ของสุจจริต

ปณฺจิเม ภิกฺขเว **อาทีนวา** ทุจฺจริเต. กตฺเม ปณฺจ?
อตฺตปิ อตฺตานํ อูปวทตี, อนฺุวิจฺจ วิณฺญฺ ครหนฺตี,
ปาปโก กิตฺติสทฺโท อพฺุคฺคจฺจตี,
สทฺธมฺมา วุณฺณาตี, อสทฺธมฺเม ปติณฺณาตี.

(อ.ปณฺจก. ๒๒/๒๔๕ ทุติยทุจจจริตสูตร)

๓.๔ โทษของทุจريتและอานิสงส์ของสุจريت

ปณฺจิเม ภิกฺขเว **อานิสฺสา** สุจริเต. กตเม ปณฺจ?
อตฺตปิ อตฺตานิ น อุปวทตี, อนฺุวิจฺจ วิญญู ปสฺสนฺติ,
กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺจตี,
อสทฺธมฺมา วุฏฺฐาตี, สทฺธมฺเม ปติฏฺฐาตี.

(อ.ปณฺจก. ๒๒/๒๔๕ ทุติยทุจจريتสูตร)

๓.๕ ธรรมเป็นเหตุแห่งความเดือดร้อน

เทวเม ภิกฺขเว ธมฺมา **ตปฺนียา**. กตเม เทว?

อิธ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส

กายทฺจฺจริตํ กตํ โหติ, อกตํ โหติ กายสฺจฺจริตํ,

วจีทฺจฺจริตํ กตํ โหติ, อกตํ โหติ วจีสฺจฺจริตํ,

มโนทฺจฺจริตํ กตํ โหติ, อกตํ โหติ มโนสฺจฺจริตํ.

(อ.ทุก. ๒๐/๓ ตปนียสูตร)

๓.๕ ธรรมเป็นเหตุแห่งความเดือดร้อน

โส “กายทุจฺจริตํ เม กตฺนุ” ติ ตปฺปติ,

“อกตํ เม กายสุจฺจริตฺนุ” ติ ตปฺปติ,

“วจีทุจฺจริตํ เม กตฺนุ” ติ ตปฺปติ,

“อกตํ เม วจีสุจฺจริตฺนุ” ติ ตปฺปติ,

“มโนทุจฺจริตํ เม กตฺนุ” ติ ตปฺปติ,

“อกตํ เม มโนสุจฺจริตฺนุ” ติ ตปฺปติ.

(อ.ทุก. ๒๐/๓ ตปนียสูตร)

๓.๕ ธรรมเป็นเหตุแห่งความเดือดร้อน

เทวเม ภิกฺขเว ธรรมมา **อตปณฺเีย**. กตเม เทว ?

อิธ ภิกฺขเว เอกจฺจสุส

กายสุจฺริตํ กตํ โหติ, อกตํ โหติ กายทฺจฺจฺริตํ,

วจีสุจฺริตํ กตํ โหติ, อกตํ โหติ วจีทฺจฺจฺริตํ,

มโนสุจฺริตํ กตํ โหติ, อกตํ โหติ มโนทฺจฺจฺริตํ.

(อ.ทุก. ๒๐/๔ อตปณฺเียสูตร)

๓.๕ ธรรมเป็นเหตุแห่งความเดือดร้อน

โส “กายสุจริตํ เม กตฺนุ”ติ น ตปฺปติ,

“อกตํ เม กายทฺจฺจริตฺนุ”ติ น ตปฺปติ,

“วจีสฺจริตํ เม กตฺนุ”ติ น ตปฺปติ,

“อกตํ เม วจีทฺจฺจริตฺนุ”ติ น ตปฺปติ,

“มโนสุจริตํ เม กตฺนุ”ติ น ตปฺปติ,

“อกตํ เม มโนทฺจฺจริตฺนุ”ติ น ตปฺปติ.

(อ.ทุก. ๒๐/๔ อตปนียสูตร)

๓.๖ เบื้องต้นของกุศลธรรมทั้งหลาย

ตสฺมาติห ตฺวํ ภิกขุ อาทิเมว วิโสเธหิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ.

โก จาติ กุสลานํ ฌมฺมานํ? อิท ตฺวํ ภิกขุ

กายทฺจฺจริตํ ปหาย กายสุจฺจริตํ ภาเวสุสฺสี,

วจีทฺจฺจริตํ ปหาย วจีสฺจฺจริตํ ภาเวสุสฺสี,

มโนทฺจฺจริตํ ปหาย มโนสุจฺจริตํ ภาเวสุสฺสี.

(สํ.ม. ๑๙/๔๑๓ ทฺจฺจริตสุตฺต)

๓.๖ เบื้องต้นของกุศลธรรมทั้งหลาย

ยโต โข ตวํ ภิกขุ กายทุจฺจริตํ ปหาย กายสุจฺจริตํ
ภาเวสฺสสี, วจฺจิตุจฺจริตํ ปหาย วจฺจิตุสุจฺจริตํ ภาเวสฺสสี,
มโนทุจฺจริตํ ปหาย มโนสุจฺจริตํ ภาเวสฺสสี,
ตโต ตวํ ภิกขุ สีลํ นิสฺสาย สีเล ปตฺติภูจาย
จตฺตารอ สติปญฺจานเน ภาเวยฺยาสี.

(สํ.ม. ๑๙/๔๑๓ ทุจฺจริตสูตฺร)

๓.๗ เหตุให้สติปัฏฐาน ๔ บริบูรณ์

กตเม ปน โภ โคตม ธมมา ภาวิตา พหุลีกตา

วิชชาวิมุตตี ปริปุเรนตีติ?

สตุต โข กุณฺทลีย โพชฌงฺคา ภาวิตา พหุลีกตา

วิชชาวิมุตตี ปริปุเรนตีติ.

กตเม ปน โภ โคตม ธมมา ภาวิตา พหุลีกตา

สตุต โพชฌงฺเค ปริปุเรนตีติ?

จตุตาโร โข กุณฺทลีย สติปฏฺฐานา ภาวิตา พหุลีกตา

สตุต โพชฌงฺเค ปริปุเรนตีติ

(สํ.ม. ๑๙/๑๘๗ กุณฺทลียสูตร)

๓.๗ เหตุให้สติปัญญา ๔ บริบูรณ์

กตเม ปน โภ โคตม ฌมา ภาวิตา พหุลีกตา
จตุตาโร สติปัญญาเน ปริปุเรนุตีติ ?

ตีณิ โข กุณฺทลีย สุจรัตนินิ ภาวิตานินิ พหุลีกตานินิ
จตุตาโร สติปัญญาเน ปริปุเรนุตีติ.

กตเม ปน โภ โคตม ฌมา ภาวิตา พหุลีกตา
ตีณิ สุจรัตนินิ ปริปุเรนุตีติ ?

อินฺทฺริยสํวโร โข กุณฺทลีย ภาวิทโต พหุลีกโต
ตีณิ สุจรัตนินิ ปริปุเรนุตีติ.

(สํ.ม. ๑๙/๑๘๗ กุณฺทลียสูตร)

สวัสดีครับ